

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

17. december 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — elektroniske kommunikationsnet og -tjenester — direktiv 97/13/EF — artikel 4 og 11 — direktiv 2002/20/EF — artikel 6 — vilkår knyttet til den generelle tilladelse og brugsretten til radiofrekvenser og numre samt særlige forpligtelser — artikel 13 — afgifter for tilladelser til installation af faciliteter — anvendelsesområde — lovgivning i en provins — afgift på master og/eller sende- og modtageenheder til mobiltelefonnettet«

I sag C-517/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunal de première instance de Namur (førsteinstansret i Namur, Belgien) ved afgørelse af 11. september 2013, indgået til Domstolen den 27. september 2013, i sagen:

Proximus SA, tidligere Belgacom SA, som viderefører den af Belgacom Mobile SA anlagte sag
mod

Province de Namur,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af formanden for Anden Afdeling, M. Ilešič, som fungerende formand for Tredje Afdeling, samt dommerne C. Toader, D. Šváby, E. Jarašiūnas (refererende dommer) og C.G. Fernlund,

generaladvokat: N. Wahl

justitssekretær: fuldmægtig V. Tourrès,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. september 2015,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Proximus SA, tidligere Belgacom SA, som viderefører den af Belgacom Mobile SA anlagte sag, ved advokaten H. De Bauw og B. Den Tandt
- Province de Namur ved avocats J. Bourtembourg og N. Fortemps
- den belgiske regering ved J. Van Holm og M. Jacobs, som befuldmægtigede, bistået af avocat J. Bourtembourg

* Processprog: fransk.

— Europa-Kommissionen ved J. Hottiaux og L. Nicolae, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6 og 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) (EFT L 108, s. 21).
- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en sag mellem Proximus SA, tidligere Belgacom SA, som viderefører den af Belgacom Mobile SA anlagte sag, og Province de Namur (provinsen Namur) vedrørende en afgift på master og sende- og modtageenheder til mobiltelefonnettet, som er opstillet på den nævnte provins' område.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 97/13/EF

- 3 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/13/EF af 10. april 1997 om ensartede principper for generelle tilladelser og individuelle tilladelser for teletjenester (EFT L 117, s. 15) blev ophævet med virkning fra den 25. juli 2003 ved artikel 26 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108, s. 33, herefter »rammedirektivet«).
- 4 Direktiv 97/13 var – således som det fremgår af dets første, tredje, fjerde og femte betragtning – en del af de foranstaltninger, der var truffet med henblik på fuld liberalisering af teletjenester og -infrastrukturer. Til dette formål opstillede direktivet ensartede principper for tilladelsesordninger, der skulle gøre det betydeligt lettere for nye operatører at komme ind på markedet. Disse principper omhandlede dels regler vedrørende procedurerne for udstedelse af tilladelser og indholdet af disse, dels regler vedrørende arten eller endog størrelsen af de økonomiske byrder, som var knyttet til disse procedurer, og som medlemsstaterne kunne pålægge virksomhederne i telekommunikationssektoren.
- 5 Artikel 4 i direktiv 97/13 med overskriften »Vilkår, der knyttes til generelle tilladelser« bestemte i stk. 1:

»Hvis medlemsstaterne gør ydelse af teletjenester betinget af generelle tilladelser, kan de vilkår, der er anført i bilagets punkt 2 og 3, i begrundede tilfælde knyttes til de pågældende tilladelser. Sådanne tilladelser skal indebære ordninger, der er så lidt byrdefulde som muligt, men som kan sikre overholdelsen af de relevante væsentlige krav og de i bilagets punkt 2 og 3 anførte øvrige samfundsmæssige hensyn.«

- 6 Artikel 11 i dette direktiv med overskriften »Gebyrer og afgifter for individuelle tilladelser« bestemte:
- »1. Medlemsstaterne sikrer, at eventuelle gebyrer, som virksomhederne afkræves som led i tilladelsesprocedurerne, kun har til formål at dække administrationsomkostningerne i forbindelse med udstedelsen, forvaltningen, kontrollen og håndhævelsen af den gældende ordning for individuelle tilladelser. Gebyret for en individuel tilladelse skal stå i rimeligt forhold til det ydede arbejde, og der skal på hensigtsmæssig vis offentliggøres tilstrækkeligt detaljerede og let tilgængelige oplysninger herom.
2. Uanset stk. 1 kan medlemsstaterne, hvis der kun er knappe ressourcer, tillade, at den nationale tilsynsmyndighed pålægger yderligere afgifter for at sikre, at sådanne ressourcer udnyttes optimalt. Disse afgifter skal være ikke-diskriminerende og navnlig tage hensyn til behovet for at støtte udviklingen af nyskabende tjenester og konkurrence.«

Tilladelsesdirektivet

- 7 Tilladelsesdirektivets artikel 1 med overskriften »Formål og anvendelsesområde« bestemmer i stk. 2:
- »Dette direktiv finder anvendelse på tilladelser i forbindelse med udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.«
- 8 Dette direktivs artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemmer i stk. 2, litra a), at begrebet »generel tilladelse« skal forstås som »retlige rammer, der er fastsat af medlemsstaten, og som sikrer ret til at udbyde elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester, samt opstiller sektorspecifikke forpligtelser, der, i medfør af dette direktiv, kan gælde alle eller specifikke typer elektroniske kommunikationsnet og -tjenester«.
- 9 Tilladelsesdirektivets artikel 6 omhandler vilkår knyttet til den generelle tilladelse og brugsretten til radiofrekvenser og numre samt særlige forpligtelser. Denne artikels stk. 1 bestemmer:
- »Den generelle tilladelse til udbud af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester samt brugsretten til radiofrekvenser og numre kan kun underlægges de i bilagets del A, B og C anførte vilkår. Sådanne vilkår skal være objektivt begrundede set i forhold til det pågældende net eller den pågældende tjeneste, ikke-diskriminerende, forholdsmæssigt afpassede og transparente.«
- 10 Tilladelsesdirektivets artikel 13, der har overskriften »Afgifter for brugsrettigheder og tilladelser til installation af faciliteter«, er affattet således:
- »Medlemsstaterne kan give den relevante myndighed tilladelse til at opkræve afgifter for brugsret til radiofrekvenser eller numre eller for tilladelser til at installere faciliteter på, over eller under offentlig eller privat ejendom, som afspejler behovet for at sikre, at disse ressourcer udnyttes optimalt. Medlemsstaterne sikrer, at sådanne afgifter er ikke-diskriminerende, transparente, objektivt begrundede og forholdsmæssigt afpassede efter det tilsigtede formål og tager hensyn til målene i [rammedirektivets] artikel 8 [...]«

Belgisk ret

- 11 Den 17. oktober 1997 vedtog rådet for provinsen Namur (Conseil provincial de Namur) en afgiftsbekendtgørelse, hvorved der indførtes en årlig afgift på master og sende- og modtageenheder til mobiltelefonnettet for skatteåret 1998 (herefter »afgiftsbekendtgørelsen«).
- 12 Det præciseres i afgiftsbekendtgørelsens artikel 1, at denne afgift finder anvendelse på »master og sende- og modtageenheder til [mobiltelefonnettet], som er opstillet på provinsen Namurs område«.

- 13 Ifølge denne afgiftsbekendtgørelses artikel 2 påhviler den nævnte afgift »den fysiske eller juridiske person, der gør brug af masten og/eller sende- og modtageenheden til [mobiltelefonnettet]«.
- 14 Afgiftsbekendtgørelsens artikel 3 bestemmer, at den omhandlede afgift udgør 100 000 BEF (ca. 2 478 EUR) pr. mast og 50 000 BEF (ca. 1 239 EUR) pr. sende- og modtageenhed til mobiltelefonnettet.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 15 Det fremgår af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at Belgacom Mobile SA, i hvis rettigheder Belgacom SA, nu Proximus SA, er indtrådt, er operatør af et offentligt elektronisk kommunikationsnet og i denne egenskab ejer og gør brug af master og sende- og modtageenheder til mobiltelefonnettet, som er opstillet på provinsen Namurs område.
- 16 Provinsen Namurs myndigheder udstedte i 1999 i medfør af afgiftsbekendtgørelsen en afgiftsansættelse, hvorved Belgacom Mobile SA pålagdes at betale den i hovedsagen omhandlede afgift for skatteåret 1998 med et beløb af 328 458,92 EUR. Denne afgiftsansættelse blev påklaget til provinsens guvernør. Da denne opretholdt afgiftsansættelsen, anlagde Belgacom Mobile SA den 14. juni 2000 sag for Tribunal de première instance de Namur (førsteinstansret i Namur).
- 17 Til støtte for sit søgsmål for den forelæggende ret har Belgacom Mobile SA gjort gældende, at afgiftsbekendtgørelsen ikke er forenelig med tilladelsesdirektivet, idet den indfører en afgift, som er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde og ikke opfylder de betingelser, som er fastsat i dets artikel 13.
- 18 Provinsen Namur har gjort gældende, at tilladelsesdirektivet ikke kan finde anvendelse i det foreliggende tilfælde, idet den omhandlede afgift hverken er en afgift i forbindelse med den generelle tilladelse til at gøre brug af et elektronisk kommunikationsnet eller en afgift på installation af faciliteter på, over eller under offentlig eller privat ejendom.
- 19 Henset til disse bemærkninger finder den forelæggende ret, at der foreligger tvivl med hensyn til spørgsmålet, om den i hovedsagen omhandlede afgift er forenelig med tilladelsesdirektivet.
- 20 På denne baggrund har Tribunal de première instance de Namur (førsteinstansret i Namur) besluttet at udsætte sagen og forelægge følgende præjudicielle spørgsmål for Domstolen:
- »1) Skal [tilladelsesdirektivets] artikel 13 [...] fortolkes således, at den er til hinder for, at regler udstedt af en national myndighed eller et lokalt organ i budgetmæssigt øjemed, der ikke har noget at gøre med denne godkendelse, indfører en afgift på infrastruktur til mobilkommunikation, der bruges som led i udøvelsen af aktiviteter, der er dækket af en generel tilladelse udstedt ved gennemførelsen af dette direktiv (hvorved der i givet fald sondres mellem tilfælde, hvor disse strukturer er opført på privat ejendom, og tilfælde, hvor de er opført på offentlig ejendom)?
- 2) Skal [tilladelsesdirektivets] artikel 6, stk. 1, [...] fortolkes således, at den er til hinder for, at regler udstedt af en national myndighed eller et lokalt organ i budgetmæssigt øjemed, der ikke har noget at gøre med denne godkendelse, indfører en afgift på infrastruktur til mobilkommunikation, som ikke fremgår af de betingelser, der er opregnet i afsnit A i bilaget til nævnte direktiv, navnlig fordi den ikke udgør en administrativ afgift i henhold til [nævnte direktivs] artikel 12?«

Om de præjudicielle spørgsmål

- 21 Det bemærkes indledningsvis, at anmodningen om præjudiciel afgørelse henviser til tilladelsesdirektivet. Domstolen vil derfor foretage de fortolkninger af dette direktiv, som den forelæggende ret har anmodet om. Dette direktiv trådte imidlertid i henhold til dets artikel 19 i kraft på dagen for offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, dvs. den 24. april 2002, og fandt ifølge dets artikel 18 først anvendelse fra den 25. juli 2003. Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at søgsmålet i hovedsagen, som blev anlagt af Belgacom Mobile SA den 14. juli 2000, tager sigte på annullation af en afgiftsansættelse, som blev udstedt i 1999, mens direktiv 97/13 stadig var i kraft.
- 22 For det tilfælde, at den forelæggende ret fastslår, at tvisten i hovedsagen er omfattet af direktiv 97/13, bemærkes dog, at de svar på de forelagte spørgsmål, som afgives i denne dom, kan overføres på denne tidligere retsakt.
- 23 Det bemærkes således dels, at tilladelsesdirektivets artikel 6, stk. 1, i det væsentlige svarer til artikel 4, stk. 1, i direktiv 97/13, idet begge disse bestemmelser sigter mod at afgrænse de vilkår, som medlemsstaterne kunne eller kan knytte til en generel tilladelse. Dels svarer tilladelsesdirektivets artikel 13 til artikel 11, stk. 2, i direktiv 97/13, idet begge disse bestemmelser sigter mod at afgrænse medlemsstaternes mulighed for under visse betingelser at indføre afgifter under hensyntagen til nødvendigheden af at sikre en optimal anvendelse af knappe ressource samt fremme konkurrencen, udviklingen af det indre marked samt unionsborgernes interesser. Det fremgår af overensstemmelsen mellem disse bestemmelser, at fortolkningen af de nævnte bestemmelser i tilladelsesdirektivet kan overføres på de nævnte bestemmelser i direktiv 97/13.
- 24 Med spørgsmålene, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om tilladelsesdirektivets artikel 6 og 13 skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en afgift som den i hovedsagen omhandlede pålægges en fysisk eller juridisk person, som gør brug af en mast og/eller en sende- og modtageenhed til mobiltelefonnettet.
- 25 I medfør af tilladelsesdirektivets artikel 1, stk. 2, finder dette direktiv anvendelse på tilladelser i forbindelse med udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.
- 26 Dette direktiv fastsætter ikke kun regler vedrørende procedurerne for udstedelse af tilladelser eller brugsret til radiofrekvenser eller numre og indholdet af disse tilladelser, men ligeledes regler vedrørende arten eller endog størrelsen af de økonomiske byrder, som er knyttet til disse procedurer, og som medlemsstaterne kan pålægge virksomhederne i sektoren for elektroniske kommunikationstjenester (jf. domme Belgacom og Mobistar, C-256/13 og C-264/13, EU:C:2014:2149, præmis 29, samt Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, præmis 15).
- 27 Som det fremgår af Domstolens faste praksis, er det inden for tilladelsesdirektivets rammer, at medlemsstaterne ikke kan opkræve andre afgifter eller gebyrer i forbindelse med udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester end dem, der er fastsat i dette direktiv (dom Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, præmis 16; jf. i denne retning ligeledes domme Vodafone España og France Telecom España, C-55/11, C-57/11 og C-58/11, EU:C:2012:446, præmis 28 og 29, samt Belgacom og Mobistar, C-256/13 og C-264/13, EU:C:2014:2149, præmis 30).
- 28 Heraf følger, at for at tilladelsesdirektivets bestemmelser kan finde anvendelse på en afgift som den i hovedsagen omhandlede, skal den afgiftsudløsende begivenhed være knyttet til proceduren for den generelle tilladelse, der i henhold til tilladelsesdirektivets artikel 2, stk. 2, litra a), sikrer ret til at udbyde elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester (dom Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, præmis 17; jf. i denne retning ligeledes domme Fratelli De Pra og SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, præmis 41, Kommissionen mod Frankrig, C-485/11, EU:C:2013:427, præmis 30, 31 og 34, samt Vodafone Malta og Mobisile Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, præmis 24 og 25).

- 29 I denne henseende har Domstolen dels henvist til, at tilladelsesdirektivets artikel 6 vedrører de vilkår og særlige forpligtelser, som kan knyttes til den generelle tilladelse og brugsretten til radiofrekvenser eller numre. Denne artikel bestemmer, at den generelle tilladelse til udbud af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester samt brugsretten til radiofrekvenser og numre kun kan underlægges de i del A, B og C i direktivets bilag anførte vilkår (dom Belgacom og Mobistar, C-256/13 og C-264/13, EU:C:2014:2149, præmis 26).
- 30 Dels har den bemærket, at tilladelsesdirektivets artikel 13 ikke omfatter alle de afgifter, som den infrastruktur, der muliggør udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, kan undergives (domme Belgacom og Mobistar, C-256/13 og C-264/13, EU:C:2014:2149, præmis 34, og Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, præmis 18).
- 31 Denne artikel vedrører således betingelserne for opkrævning af afgifter for brugsret til radiofrekvenser eller numre eller for tilladelser til at installere faciliteter på, over eller under offentlig eller privat ejendom (domme Belgacom og Mobistar, C-256/13 og C-264/13, EU:C:2014:2149, præmis 31, og Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, præmis 19).
- 32 I den foreliggende sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den i hovedsagen omhandlede afgift påhviler »den fysiske eller juridiske person, der gør brug af masten og/eller sende- og modtageenheden til [mobiltelefonnettet]«.
- 33 Som det fremgår af de bemærkninger, der er afgivet for Domstolen, forekommer den begivenhed, der udløser denne afgift, som pålægges den fysiske eller juridiske person, der gør brug af en mast og/eller en sende- og modtageenhed til mobiltelefonnettet, uanset om denne er indehaver af en tilladelse udstedt i henhold til tilladelsesdirektivet, hverken at have tilknytning til proceduren for den generelle tilladelse, der giver virksomheder ret til at udbyde elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, eller være forbundet med den generelle tilladelse som omhandlet i tilladelsesdirektivets artikel 6, stk. 1, hvilket det imidlertid påhviler den forelæggende ret at efterprøve.
- 34 Desuden henviser begreberne »faciliteter« og »installere«, der er anvendt i tilladelsesdirektivets artikel 13, ifølge Domstolens praksis til henholdsvis den fysiske infrastruktur, der muliggør udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, og til dens fysiske installation på de pågældende offentlige eller private ejendomme (domme Belgacom og Mobistar, C-256/13 og C-264/13, EU:C:2014:2149, præmis 33, og Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, præmis 21).
- 35 Skønt den i hovedsagen omhandlede afgift pålægges den fysiske eller juridiske person, der gør brug af en mast og/eller en sende- og modtageenhed til mobiltelefonnettet, som udgør fysisk infrastruktur, der muliggør udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, forekommer den nævnte afgift således ikke at besidde kendetegnene for en afgift, som pålægges virksomheder, der udbyder elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, som en modydelse for retten til at installere faciliteter.
- 36 Henset til ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at tilladelsesdirektivets artikel 6 og 13 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at en afgift som den i hovedsagen omhandlede pålægges en fysisk eller juridisk person, som gør brug af en mast og/eller en sende- og modtageenhed til mobiltelefonnettet.

Sagens omkostninger

- 37 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 6 og 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at en afgift som den i hovedsagen omhandlede pålægges en fysisk eller juridisk person, som gør brug af en mast og/eller en sende- og modtageenhed til mobiltelefonnettet.

Underskrifter